

POSTANOWIENIE

Dnia 5 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romuald Dalewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Siwek

SSN Renata Żywicka

w sprawie odwołania Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr [...] z dnia 30 marca 2023 r., wydanej wskutek rozpoznania odwołania sędzi Sądu Najwyższego E. K. od zarządzenia nr 36/2023 Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2023 r.,
dotyczącego zmiany podziału czynności, poprzez wyznaczenie do orzekania na czas określony w Izbie Cywilnej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 5 września 2023 r.,

odrzuca odwołanie.

UZASADNIENIE

Zarządzeniem nr 36/2023 Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2023 r., na podstawie art. 14 § 1 pkt 8, art. 102 § 1 oraz art. 35 § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r., o Sądzie Najwyższym (Dz.U. poz. 1904 oraz 2022, poz. 480, 1259, 2280 i 2600) w związku z § 80 ust. 12 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r., – Regulamin Sądu Najwyższego (Dz.U. poz. 1489), Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego wyznaczyła sędziego Sądu Najwyższego E. K. do orzekania w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego na czas określony od dnia 1 kwietnia 2023 r. do dnia 30 czerwca 2023 r. W zarządzeniu zostały ustalone zasady przydziału spraw sędziemu tj. na każdy miesiąc przydzielono sędziemu 6 spraw najstarszych spośród spraw zarejestrowanych w

repertorium CSKP lub CNPP jako sędziemu sprawozdawcy w sprawie. Na każdy miesiąc wyznaczono tego sędziego do składu orzekającego w charakterze innym niż sprawozdawcy w nie mniej niż 9 i nie więcej niż 14 sprawach rozpoznawanych w składach wieloosobowych.

Od powyższego zarządzenia, powołując się na treść przepisów art. 22a § 5 zd. 1 i § 6 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz.U. 2022, poz. 2072 ze zm., którą dalej powoływała jako „p.u.s.p.”) w zw. z art. 10 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. 2021, poz. 1904 oraz 2022, poz. 480 i 1259, którą dalej powoływała jako „u.SN”) SSN E. K. wywiodła odwołanie do Krajowej Rady Sądownictwa. W rzeczonym środku zaskarżenia skarżąca podniosła zarzut rażącej obrazy art. 14 § 1 u.SN, art. 35 § 3 u. SN, art. 22a § 4 zd. 1 p.u.s.p. w zw. z art. 10 § 1 u.SN przez wyznaczenie jej do udziału w rozpoznaniu określonych spraw w Izbie Cywilnej.

Uchwałą nr [...] Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 30 marca 2023 r. w przedmiocie odwołania od zmiany podziału czynności Krajowa Rada Sądownictwa, na podstawie art. 22a § 5 i 6 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. 2020, poz. 2072 ze zm.) w zw. z art. 10 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższego (Dz.U. 2021, poz. 1904 ze zm.) uwzględniła odwołanie SSN E. K. od podziału czynności wynikającego z zarządzenia nr 36/2023 Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2023 r. w sprawie wyznaczenia sędziego Sądu Najwyższego do orzekania na czas określony w Izbie Cywilnej.

Od powyższej uchwały, zaskarżając ją w całości, odwołanie wniosła Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego, która zarzuciła jej naruszenie prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 3 ustawy o KRS), tj. art. 22a § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. 2020, poz. 2072 z późn. zm.) w zw. z art. 10 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. 2021, poz. 1904 oraz 2022, poz. 480, 1259 i 2280) poprzez nieprawidłową wykładnię tych przepisów, skutkującą uznaniem, że stosowany odpowiednio do Sądu Najwyższego art. 22a § 5 p.u.s.p. przyznaje sędziemu Sądu Najwyższego prawo odwołania się od zarządzenia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego w przedmiocie

wyznaczenia tego sędziego, w trybie art. 35 § 3 ustawy o SN, do orzekania w innej izbie przez czas określony, podczas gdy wyznaczenie sędziego do orzekania w innej izbie przez czas określony nie stanowi przydziału czynności w rozumieniu art. 22a § 5 p.u.s.p.

Podnosząc powyższy zarzut, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonej uchwały.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odwołanie należało uznać za niedopuszczalne i w konsekwencji, stosownie do treści art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 269 – dalej powoływana jako „ustawa o KRS”) w zw. z art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c., za podlegające odrzuceniu.

W kwestii tej wypowiedział się już Sąd Najwyższy w orzeczeniu z 14 czerwca 2023 r., (postanowienie Sądu Najwyższego I NKRS 5/23, nie publik.). Sąd Najwyższy w składzie orzekającym podziela pogląd prawny wyrażony w tym orzeczeniu, co do niedopuszczalności odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa.

Sąd Najwyższy wyjaśnił, że zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy o KRS uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały Rady z prawem, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Odwołanie nie przysługuje w sprawach indywidualnych dotyczących powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego. W myśl zaś art. 29 ust. 1 ustawy o KRS w sprawach indywidualnych osoba, której praw lub obowiązków dotyczyć ma uchwała Rady, jest uczestnikiem postępowania przed Radą. Z treści powołanych przepisów jednoznacznie wynika, że co do zasady prawo do odwołania na podstawie art. 44 ust.1 ustawy o KRS nie przysługuje organom sądu, w tym m.in. prezesowi sądu, czy kolegium sądu. Podmioty te nie mogą być bowiem uznane za osobę, której praw i obowiązków, w sprawie indywidualnej, dotyczy uchwała Rady. Owszem, zdarzają się przypadki, w których od uchwał Rady mogą się odwołać organy sądu, takie jak prezes sądu, czy kolegium sądu. Ma to jednak miejsce tylko wtedy, gdy przepis szczególny,

stanowiąc inaczej w rozumieniu art. 44 ust. 1 ustawy o KRS, przyznaje organom sądu takie kompetencje. Powyższy pogląd znajduje swoje potwierdzenie w stanowisku doktryny, gdzie w komentarzu do rzeczowej regulacji stwierdza się m.in., że „prawo do wniesienia odwołania przysługuje uczestnikowi postępowania, którym zgodnie z art. 29 ust. 1 ustawy o KRS jest osoba, której praw lub obowiązków dotyczyć ma uchwała Rady. Jednakże w przepisach szczególnych, takich jak art. 73 § 3 p.u.s.p., uprawnienia do wniesienia odwołania od uchwał Rady w sprawie przeniesienia sędziego w stan spoczynku (zob. komentarz do art. 38) przyznano także organom sądów (podkreślenie SN) – prezesowi właściwego sądu oraz organom, które wniosowały o takie przeniesienie – kolegium właściwego sądu lub Ministrowi Sprawiedliwości (w odniesieniu do sędziów wojewódzkich sądów administracyjnych – Prezesowi Naczelnego Sądu Administracyjnego). Podobne rozwiązanie znajduje się w art. 31 ustawy o SN. Także szerszy niż wynikałoby to bezpośrednio z art. 29 ust. 1 ustawy o KRS krąg uczestników postępowania występuje w sprawach, o których mowa w art. 40 ustawy o KRS (podkreślenie SN) – M. Niezgódka-Medek [w:] R. Pęk, M. Niezgódka-Medek, *Krajowa Rada Sądownictwa. Komentarz*, Warszawa 2013, komentarz do art. 44, teza 4.

W analizowanym przypadku przepisu przyznającego Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego prawa do wniesienia odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nie znajdziemy.

Kontynuując powyższy wątek należy wskazać, że nie można podzielić poglądu wyrażonego w środku zaskarżenia, iż w przedmiotowej sprawie Krajowa Rada Sądownictwa wadliwie uznała dopuszczalność odwołania, wywiedzionego przez sędziego Sądu Najwyższego od wskazanego wyżej zarządzenia, na skutek błędnego przyjęcia, iż w tejże sprawie odpowiednie zastosowanie, na mocy odesłania zawartego w art. 10 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1093), ma art. 22a § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 217 – dalej powoływana jako „u.s.p.”). W ocenie Sądu Najwyższego odpowiednie zastosowanie w przedmiotowej sprawie art. 22a ust. 5 u.s.p. było w pełni zasadne.

Należy też zwrócić uwagę na akcentowane w orzecznictwie i judykaturze istotne podobieństwo między odpowiednim stosowaniem przepisów a analogią *legis*. Rzeczone podobieństwo uwidacznia się najwyraźniej w schemacie rozumowania, polegającym na szukaniu podobieństw między określonymi sytuacjami faktycznymi normowanymi prawnie oraz między regulacjami prawnymi i wnioskowaniem na ich podstawie o normach prawnych. Natomiast najistotniejsza różnica między wnioskowaniem z analogii a przepisami odsyłającymi z zastrzeżeniem odpowiedniości polega natomiast na tym, że „ustawowy nakaz odpowiedniego stosowania określonych przepisów nie służy wypełnieniu przez adresata istniejącej luki prawnej. Wskazane w odesłaniu przepisy odniesienia stanowią bowiem część regulacji podstawowej, z tym wszakże zastrzeżeniem, że w zakresie oznaczonym przez prawodawcę w odesłaniu oraz po ich ewentualnym dostosowaniu do specyfiki i celów regulacji podstawowej” (M. Hauser: *Odpowiednie stosowanie przepisów prawa - uwagi porządkujące*, Przegląd Prawa i Administracji LXV, Wrocław 2005, s.166). Zasadniczą przesłanką sięgania do analogii z ustawy jest zaś podobieństwo stanów faktycznych przy takim samym motywie legislacyjnym, tj. *ratio legis*. Nie może budzić również wątpliwości, że zaktualizowanie się stanu rzeczy stanowiącego „zasadniczą przesłankę sięgania do analogii z ustawy” jeszcze silniej będzie przemawiać za zastosowaniem określonej regulacji, czy to „wprost”, czy to z odpowiednimi modyfikacjami, na mocy przepisu odsyłającego z zastrzeżeniem odpowiedniości (zob. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2017 r., I KZP 9/17 i powołane tam poglądy doktryny i judykatury).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt przedmiotowej sprawy należy wskazać, że brzmienie art. 22a ust. 5 u.s.p. nie pozostawia wątpliwości, iż zasadniczym powodem przyznania sędziemu prawa do odwołania się do Krajowej Rady Sądownictwa od zmiany podziału czynności nie było stworzenie dodatkowej gwarancji przestrzegania przez prezesa sądu przepisów o podziale czynności jako takich. Przyznanie sędziemu prawa do odwołania miało przede wszystkim umożliwić mu kwestionowanie zmiany podziału czynności, która skutkuje zmianą zakresu jego obowiązków, w szczególności (a więc nie tylko), przeniesieniem do innego wydziału sądu, w sposób przezeń nieakceptowany.

Z powyższego wynika, że wyznacznikiem tego, czy przepis art. 22a ust. 5 u.s.p. znajdzie w przedmiotowej sprawie odpowiednie zastosowanie, nie mógł mieć sam tryb przewidziany przez ustawę dla zmiany zakresu sędziowskich obowiązków, ale skutki jakie może on wywołać. W analizowanej sprawie zaś, zakwestionowana przez skarżącą zmiana zakresu jej obowiązków związana była z wyznaczeniem jej do udziału w rozpoznaniu trzydziestu sześciu spraw w Izbie Cywilnej jako sprawozdawca i na każdy miesiąc wyznaczono ją do składu orzekającego w charakterze innym niż sprawozdawcy w nie mniej niż 9 i nie więcej niż 14 sprawach rozpoznawanych w składach wieloosobowych.

Ingerencja w zakres sędziowskich obowiązków była więc znaczna i z pewnością istotnie podobna, do ingerencji, jaką w zakresie obowiązków sędziowskich wywołać może zmiana podziału czynności, dokonywana przez prezesa sądu powszechnego w oparciu o art. 22a § 4 u.s.p. Okoliczność zatem, że zmiana zakresu obowiązków była konsekwencją wyznaczenia sędziego Sądu Najwyższego do udziału w rozpoznawaniu spraw w oparciu o przepis art. 35 § 3 ustawy o SN *in principio* (przepis ten stanowi, sędzia może być wyznaczony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do udziału w rozpoznaniu określonej sprawy w innej izbie oraz, za zgodą sędziego, do orzekania na czas określony w innej izbie. Wyznaczenie sędziego do orzekania w innej izbie, bez jego zgody, może nastąpić na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy w roku. Po upływie okresu wyznaczenia sędziego do orzekania w innej izbie, sędzia podejmuje czynności w sprawach przydzielonych mu w tej izbie do ich zakończenia), który to tryb modyfikacji obowiązków sędziowskich z pewnością różni się od wprowadzania zmian w podziale czynności w oparciu o art. 22a § 4 u.s.p., nie przemawiała przeciwko odwołaniu się do art. 22a § 5 u.s.p. Skoro bowiem zastosowanie przepisu art. 35 § 3 ustawy o Sądzie Najwyższym może skutkować zmianami w zakresie obowiązków sędziowskich porównywalnymi z tymi, które mogą być konsekwencją zmiany podziału czynności w sądach powszechnych, należy stwierdzić, że nie istnieją przekonujące racje przemawiające za tym, by pozbawiać sędziów Sądu Najwyższego analogicznej, jak przyznana sędziom sądów powszechnych, ochrony odnoszącej się do badanej tutaj sfery.

Uznanie, że oparcie się przez Krajową Radę Sądownictwa na odpowiednio stosowanym przepisie art. 22a § 5 u.s.p. było w tym przypadku postąpieniem prawidłowym, dostarcza kolejnego argumentu potwierdzającego trafność uzasadnianego rozstrzygnięcia. Przepis art. 22a § 6 u.s.p. jednoznacznie wskazuje, że od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa, wydanej po rozpoznaniu odwołania wniesionego na podstawie art. 22a § 5 u.s.p., odwołanie nie przysługuje.

Kierując się powyższą argumentacją, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[ms]